

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовео комисију 27. март 2014. Наставно-научно веће Природно-математичког факултетеа у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>др Ристо Прентовић, ванр. проф., Туризам, 19. 04. 2013., ПМФ у Новом Саду – председник др Јован Плавша, ред. проф., Регионална географија, 17. 03. 2005., ПМФ у Новом Саду – ментор – члан др Анђелија Ивков-Џигурски, ванр. проф., Друштвена географија, 01. 05. 2010., ПМФ у Новом Саду – члан др Добрица Јовичић, ред. проф., Туризам, 15. 05. 2013., Географски факултет у Београду – члан</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Бојана, Мирко, Ковачевић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 08. 04. 1981. Београд, Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Туризам, Маристар туризма</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2009/2010., Природно-математички факултет, Нови Сад, Менаџмент у туризму</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Природно-математички факултет, Нови Сад, Стање и перспективе развоја спортско-рекреативног туризма Шајкашке, туризам, 29. 09. 2009.</p> <p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Туризам</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
Туризам Шајкашке

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација садржи 19 поглавља на укупно 330 страна, затим 37 табела, 12 карата, 125 слика, 31 графикон и 8 скица.

Поред Предговора, Биографије, Прилога и Кључне документацијске информације као издвојених делова у раду, докторска дисертација садржи следећа поглавља:

- УВОД (страна 6-8);
- ПРЕДМЕТ, ЦИЉЕВИ, ЗАДАТАК, МЕТОДЕ, ХИПОТЕЗЕ И ЗНАЧАЈ ИСТРАЖИВАЊА (страна 9-12);
- САВРЕМЕНЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ НА ТУРИСТИЧКОМ ТРЖИШТУ (страна 13-17);
- ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ТУРИЗМА У СРБИЈИ ДО 2020. ГОДИНЕ (страна 18-21);
- ПОЈМОВНЕ ОДРЕДНИЦЕ ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ (страна 22-25);
- СТРАТЕГИЈСКИ МЕНАџМЕНТ НА НИВОУ ТУРИСТИЧКЕ ДЕСТИНАЦИЈЕ (страна 26-29);
- ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ШАЈКАШКЕ (страна 30-33);
- ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ У ТУРИЗМУ ШАЈКАШКЕ (страна 34-63);
- ДРУШТВЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И УСЛОВИ ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА ШАЈКАШКЕ (страна 64-96);
- НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ВРЕДНОСТИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ ТУРИСТИЧКОГ КАРАКТЕРА (страна 97- 124);
- МАТЕРИЈАЛНА ОСНОВА ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА У ШАЈКАШКОЈ (страна 125-144);
- ПРОМЕТ ТУРИСТА (страна 145-148);
- ТРЕНУТНО СТАЊЕ И МОГУЋНОСТИ РАЗВОЈА СЕЛЕКТИВНИХ ОБЛИКА ТУРИЗМА ШАЈКАШКЕ (страна 149-207);
- ПЛАНОВИ ДАЉЕГ РАЗВОЈА ТУРИЗМА ШАЈКАШКЕ (страна 208-214);
- СТРАТЕГИЈСКО УПРАВЉАЊЕ ШАЈКАШКОМ КАО ТУРИСТИЧКОМ ДЕСТИНАЦИЈОМ (стр. 215-245);
- ИСТРАЖИВАЊЕ ТУРИСТИЧКОГ ТРЖИШТА (страна 246-283);
- ЗАКЉУЧАК (страна 284-294);
- ЛИТЕРАТУРА (страна 295-306);
- ЕЛЕКТРОНСКИ ИЗВОРИ ПОДАТАКА (страна 307-309).

У поглављу *Увод* кандидаткиња је дала уводне напомене о разлозима који су довели до овог истраживања, затим је изнела оквирне поставке значаја туризма на глобалном нивоу, као и на простору Шајкашке, те је образложила значај и потребе за истраживањем туризма на посматраном простору.

У поглављу *Предмет, циљеви, задатак, методе, хипотезе и значај истраживања* дефинисан је предмет и задатак истраживања, постављени су вишеструки циљеви рада, образложена методологија истраживања, те дефинисане хипотезе и подхипотезе истраживања.

Кроз поглавље *Савремене тенденције на туристичком тржишту* презентоване су основне карактеристике и развојне тенденције на међународном туристичком тржишту.

У поглављу *Перспективе развоја туризма у Србији до 2020. године* анализиране су основне карактеристике туризма Србије, стање и перспективе развоја, те реалне шансе Србије као туристичке дестинације у односу на светска туристичка кретања.

Поглавље *Појмовне одреднице туристичке дестинације* на адекватан начин разматра теоријске одреднице и научне ставове о различитим појмовима и променама релевантним за развој туристичке дестинације.

Поглавље *Стратегијски менаџмент на нивоу туристичке дестинације* објашњава појмове везане за дефинисање стратегијског менаџмента, те основна начела и концептуални оквир за маркетинг менаџмент туристичке дестинације.

Кроз поглавље *Туристичко-географски положај Шајкашке* анализирају се карактеристике туристичког, географског и гео-саобраћајног положаја Шајкашке, као и положај и границе насеља у Шајкашкој.

Поглавље *Природне вредности у туризму Шајкашке* анализира рељеф, климу и воде као

туристичке вредности, те биогеографске карактеристике и заштићена природна добра на простору Шајкашке.

У поглављу *Друштвене карактеристике и услови за развој туризма Шајкашке* дат је кратак преглед историје Шајкашке, детаљно су приказане основне карактеристике становништва и привреде, као и најважнија обележја насеља у Шајкашкој.

Кроз поглавље *Најзначајније културно-историјске вредности и манифестације туристичког карактера* кандидаткиња је извршила поделу и вредновање најзначајнијих културно-историјских вредности Шајкашке, те анализу манифестација и могућности њиховог коришћења у развоју туризма Шајкашке.

Поглавље *Материјална основа за развој туризма у Шајкашкој* даје целовиту анализу рецептивне базе за развој туризма, као и саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Поглавље *Промет туриста* даје анализу и статистички приказ броја и ноћења туриста у Шајкашкој, тачније у општинама Тител и Жабалъ.

У поглављу *Тренутно стање и могућности развоја селективних облика туризма Шајкашке* на адекватан начин дефинисани су кључни туристички производи Шајкашке, те преглед садашњег стања и квалитета туристичке понуде. Дата је детаљна и верна анализа тренутног стања селективних облика туризма, уз предлоге за унапређење и организовање различитих туристичких активности и садржаја.

Кроз поглавље *Планови даљег развоја туризма Шајкашке* указује се на перспективе туризма, сагледане кроз оцену потенцијала и приоритета у изградњи туристичких садржаја везаних за селективне облике туризма, као и оцену атрактивности и конкурентности туристичких производа.

Поглавље *Стратегијско управљање Шајкашком као туристичком дестинацијом* даје свеобухватну анализу основних стратешких елемената за управљање развојем туризма Шајкашке. На примеру Шајкашке као дестинације примењен је концептуални оквир за маркетинг менаџмент туристичке дестинације.

Кроз поглавље *Истраживање туристичког тржишта* дата је анализа истраживања туристичке тражње и туристичке понуде Шајкашке. У циљу истраживања туристичке тражње Шајкашке као примарно истраживање спроведено је електронско анкетно истраживање у Новом Саду и Зрењанину, као најближим емитивним центрима и приоритетним туристичким тржиштима Шајкашке (посетиоци и потенцијални туристи Шајкашке), док је за потребе истраживања туристичке понуде анкета спроведена међу становницима Шајкашке.

У *Закључку* су изнесени најзначајнији резултати до којих је кандидаткиња дошла у свим деловима докторске дисертације и потврђене су или одбачене постављене хипотезе.

Део рада *Литература* даје прецизне наводе за 250 различитих, претежно савремених релевантних извора, од којих је знатан број књига и научних чланака на енглеском језику.

Део *Електронски извори података* садржи 116 електронских извора коришћених у раду.

У делу текста који је под насловом *Прилози* налази се девет прилога који представљају додатак дисертацији. Међу прилозима налазе се и два упитника на основу којих је извршено анкетно истраживање.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Након уводног дела рада и дефинисања предмета, циљева, задатака, метода, хипотеза и значаја истраживања, кроз поглавље *Савремене тенденције на туристичком тржишту*

свеобухватно и у одговарајућој мери презентоване су основне карактеристике туристичких кретања, развојне тенденције, трендови и најбитнија обележја туристичког тржишта, те неке од специфичности туристичких кретања и предвиђања везана за развој светског туризма, а све у циљу прилагођавања туристичке понуде све истанчанијој и захтевнијој туристичкој тражњи и одређивању будућих трендова у туризму.

У поглављу *Перспективе развоја туризма у Србији до 2020. године* на адекватан и исправан начин анализирају се основне карактеристике туризма Србије, тенденције досадашњег развоја, реалне шансе Србије као туристичке дестинације у односу на светска туристичка кретања, те приоритетни туристички производи које Србија треба да развија како би се успешно укључила на међународно туристичко тржиште. Ово поглавље је изузетно важно из разлога што ће се приликом дефинисања приоритетних туристичких производа и Стратегије развоја туризма Шајкашке применити принцип од општег ка посебном, у циљу сагледавања развоја туризма Србије и места туризма Шајкашке у том развоју. У поглављу се разматрају и развојне шансе и маркетинг стратегија туризма Војводине, у циљу сагледавања и прилагођавања места туризма Шајкашке у туризму Војводине и Србије, те примене принципа од посебног ка општем.

Поглавље *Појмовне одреднице туристичке дестинације* на одговарајући начин разматра теоријске одреднице и научне ставове о различитим дефиницијама туристичке дестинације, њеним основним елементима, фазама развоја и промена, као и одређивању граница туристичке дестинације. Анализа и објашњење наведених појмова релевантни су како би се наведено применило на Шајкашку као туристичку дестинацију, те на тај начин анализирали елементи Шајкашке као дестинације, дефинисале предности и недостаци, те одредила фаза развоја у којој се налази Шајкашка као туристичка дестинација.

Поглавље *Стратегијски менаџмент на нивоу туристичке дестинације* на научно утемељеним чињеницама, базираним на адекватној и савременој литератури везаној за проблематику стратегијског менаџмента у туризму, објашњава појмове стратегије, ефикасне туристичке политике, те основних начела дестинацијског менаџмента. У овом поглављу кандидаткиња је дала предлог концептуалног оквира за маркетинг менаџмент туристичке дестинације који ће се применити на примеру Шајкашке и кроз који ће се сагледати могућности управљања Шајкашком као туристичком дестинацијом.

Кроз поглавље *Туристичко-географски положај Шајкашке* кандидаткиња на основу релевантних елемената вреднује туристичко-географски положај. Посебно је важно вредновање туристичког положаја у односу на главне емитивне центре и важне саобраћајнице, те се истиче важност саобраћајне повезаности и доступности Шајкашке са Новим Садом, Београдом и Зрењанином, као великим емитивним центрима из којих се може очекивати највећи број посетилаца.

Поглавље *Природне вредности у туризму Шајкашке* на свеобухватан и исцрпан начин анализира природне претпоставке за развој туризма. Унутар одељка о рељефним условима за развој туризма кандидаткиња је анализирала основне рељефне целине и повезала их са туризмом. Код свеобухватне анализе климатских услова, посебно је важно одређивање оптималног периода за упражњавање излетничких и рекреативних кретања, те одређивање туристичке сезоне и предсезоне за Шајкашку као туристичку дестинацију. Анализом вода и њиховог значаја за развој туризма, кандидаткиња целовито сагледава укупне хидрографске услове Шајкашке и могућност коришћења појединих хидрографских објеката у различите туристичке сврхе, уз конкретне предлоге за поједине врсте кретања. Биогеографски услови су важни за развој туризма, па је анализа овог сегмента природе указала на повољности које пружају поједини сектори Шајкашке области и повезала их са конкретним облицима туризма. Посебно је значајна анализа заштићених природних добара којом кандидаткиња указује на значај њиховог постојања на овом простору и потенцијале за развој одрживих облика туризма у

њима. Наведене анализе дале су јасан увид у природне вредности на којима се базира туризам у Шајкашкој и процене могућности развоја селективних облика туризма.

Поглавље *Друштвене карактеристике и услови за развој туризма Шајкашке* доноси веома добру и темељну анализу друштвених услова за развој туризма, које кандидаткиња сагледава као веома атрактивне и повољне. Анализа кратке историје Шајкашке и основних карактеристика становништва указује на бурна историјска дешавања и мешавину различитих народа, култура и традиција које свакако представљају повољности за развој туризма. Детаљна анализа четрнаест насеља Шајкашке указује на богатство вредности које се могу туристички афирмисати, што је допринело прецизнијем дефинисању атрактивности које могу бити круцијалне за развој туризма на овом простору.

Поглавље *Најзначајније културно-историјске вредности и манифестације туристичког карактера* представља веома вредан део рада кроз који се анализирају културно-историјске вредности и манифестације као значајан сегмент туристичке понуде Шајкашке. У том циљу урађена је адекватна анализа археолошких налазишта, манастира и цркава, историјских спомен-обележја, просторних културно-историјских целина, фолклорног наслеђа и простора народног неимарства, те најважнијих манифестација туристичког карактера. Ова свеобухватна анализа важна је због тога што обједињује све најзначајније културно-историјске вредности са овог простора и указује на могућности њиховог коришћења у развоју туризма Шајкашке.

Поглавље *Материјална основа за развој туризма у Шајкашкој* даје увид у стање и квалитет материјалне базе неопходне за развој туризма. Кандидаткиња је извршила детаљну анализу саобраћајних услова за развој туризма, критички је анализирала смештајно-угоститељске капацитетете који послују на овом простору као и пратеће инфраструктуре потребне за развој туризма (излетишта и купалишта, викенд насеља, спортско-рекреативне терене). Наведеним анализама добија се јасна слика стања материјалне основе Шајкашке и могућности за опслуживање туристичке тражње и указује се на битне недостатке.

Кроз поглавље *Промет туриста* анализира се промет туриста у Шајкашкој, тачније у општинама Тител и Жабал, те кандидаткиња указује на једно од кључних ограничења на које је наишла приликом истраживања, на непостојања података о промету туриста у Шајкашкој у дужем, континуираном периоду, те наглашава да је без података о туристичком промету готово немогуће сагледати досадашње стање развоја туризма на било ком простору. На основу непотпуних података до којих је дошла кандидаткиња доноси конструктивне закључке везане за тренутну фазу развоја туризма Шајкашке, те указује на проблеме које је неопходно минимизирази како би се овај простор туристички афирмисао у будућности.

У поглављу *Тренутно стање и могућности развоја селективних облика туризма Шајкашке* на адекватан начин дефинисани су кључни туристички производи Шајкашке, те преглед садашњег стања и квалитета туристичке понуде. Кандидаткиња је у овом поглављу, које представља једно од најзначајнијих у раду, пошла од претпоставке да вредновање тржишног потенцијала постојећих туристичких производа, али и туристичких производа за које постоји добра ресурсна основа, представља први и основни корак у формирању жељеног скупа туристичких производа на основу којег ће Шајкашка да конкурише на туристичком тржишту. На основу извршених валидних анализа стања са сигурношћу се може констатовати да Шајкашка може одмах или релативно брзо оформити конкурентно задовољавајући ниво у вези са следећим туристичким производима: наутички туризам, излетнички туризам, сеоски и салашарски туризам, спортско-рекреативни туризам, еко туризам, едукативни и научно-истраживачки туризам, ловни и риболовни туризам, манифестациони и културни туризам. Дата је детаљна и верна анализа тренутног стања свих наведених селективних облика туризма, уз предлоге за унапређење и организовање различитих туристичких активности и садржаја. Резултати ове анализе су изузетно вредни јер до сада нико није спровео истраживање са овако

дефинисаним предметом и проблемом истраживања, те добијени подаци могу бити од велике помоћи за будуће планове развоја туризма на овом простору.

У поглављу *Планови даљег развоја туризма Шајкашке* указује се на планове и перспективе туризма, сагледане кроз оцену потенцијала и приоритета у изградњи туристичких садржаја и улагање у инфраструктуру. Посебно вредан део овог поглавља представља табеларни приказ садашњег стања и квалитета туристичке понуде Шајкашке са оценом потенцијала и приоритета развоја појединих туристичких садржаја, који јасно упућује на одређивање редоследа улагања у конкурентне туристичке производе са највишим потенцијалом. Атрактивност и конкурентност појединих производа кандидаткиња је представила матрицом атрактивности и конкурентности, из које се закључује да Шајкашка тренутно нуди туристичке производе који су атрактивни, али углавном нису довољно конкурентни. Посебан део односи се на стратешки значај улагања у инфраструктуру као претпоставку за развој туризма, те су у овом делу представљени и анализирани пројекти могућих улагања у инфраструктуру у Шајкашкој.

Поглавље *Стратегијско управљање Шајкашком као туристичком дестинацијом* је веома значајан део рада у којем су анализирани основни стратешки елементи за управљање развојем туризма Шајкашке. На примеру Шајкашке као дестинације примењен је концептуални оквир за маркетинг менаџмент туристичке дестинације, те су анализиране све компоненте поменутог оквира конкретно за Шајкашку. Урађена је ситуациона анализа, која је обухватила ПЕСТЕЛ анализу Шајкашке, односно анализу макроокружења у којем се тренутно налази туризам Шајкашке, као и анализу предности и недостатака, повољности и неповољности (SWOT/TOWS анализа) помоћу које је кандидаткиња утврдила јаке и слабе тачке, као и шансе и претње из окружења, те идентификовала све потенцијале и ресурсе којима располаже Шајкашка, али исто тако указала на недостатке и слабости које треба на најадекватнији начин минимизирати. Извршено је формулисање визије, циљева и смерница за Шајкашку као дестинацију које тачно детерминишу у ком смеру и на који начин би туризам Шајкашке требало да се развија у наредних десет година. Посебно важан део представља предлог стратегијског избора модела менаџмента туристичке дестинације Шајкашке. Кандидаткиња је, на основу свих претходних анализа, дошла до закључка да би у будућем развоју Шајкашке прво требало применити стратегију сегментације туристичког тржишта, дакле придобити и категорисати циљане и одређене групе људи са тачно познатим потребама и жељама, затим разрадити план маркетиншког позиционирања Шајкашке, те применити стратегију позиционирања и профилисања имица. Анализирана је и стратегија маркетинг микса Шајкашке и предложен маркетинг план производа Шајкашке као дестинације, те предлози за организованост и стратегијску контролу маркетинга. Ово поглавље је изузетно значајно јер се до сада још нико није бавио проблемима стратегијског управљања Шајкашком на тако свеобухватан и исправан начин, а наведене анализе и резултати указују на велики број конкретних констатација и предлога, употребљивих у пракси, а њихово адекватно вредновање и имплементирање може бити од изузетног значаја за развој туризма на овом простору.

Поглавље *Истраживање туристичког тржишта* спада у најважније делове ове дисертације и указују на велики значај анкетних истраживања. На методолошки коректан начин кандидаткиња је објаснила поступак креирања инструмента истраживања, одређивање узорка и прикупљање података, те циљеве и ограничења истраживања, као и коришћене статистичке методе. Посебна вредност овог рада су резултати који се односе на истраживање туристичког тржишта, добијени теренским и анкетним истраживањем међу становницима Новог Сада и Зрењанина, који представљају потенцијалне туристе из најближих емитивних подручја, те међу локалним становништвом Шајкашке. Кандидаткиња је кроз истраживање туристичке тражње утврдила социо-демографске карактеристике потенцијалних туриста и учесника у туристичким кретањима Шајкашке, истражила њихове преференције и ставове круцијалне за планирање развоја туризма на посматраном простору, утврдила колики је степен информисаности

потенцијалних потрошача о Шајкашкој, односно како је дестинација позиционирана у њиховој свести, те установила у коликој мери познају Шајкашку субрегију и садржаје који се налазе у туристичкој понуди на овом простору, као и како оцењују поједине елементе Шајкашке као дестинације. Истраживањем ставова локалног становништва о развоју туризма Шајкашке кандидаткиња је утврдила степен информисаности становништва о стању туризма у местима њиховог становања; ставове о значају развоја туризма као привредне гране која може допринети економском развоју Шајкашке; установила проценат локалног становништва које је расположено за укључивање у туристичку едукацију и учествовање у развоју и унапређењу туризма Шајкашке. Анализа резултата анкетних истраживања указује на важне константације, конкретне предлоге и смернице, од којих се многи косе са претходно постављеним хипотезама, те се закључује да би могли бити од велике помоћи за даље планирање и усмеравање развоја туризма у Шајкашкој. Резултати истраживања могу бити од велике користи институцијама, стручним службама и свима који раде или ће радити у туризму на овом простору. Наведено издваја ову тезу као веома оригиналну уз истицање њеног доприноса науци и пракси.

У **Закључку** су прецизно издвојени најзначајнији резултати до којих је кандидаткиња дошла у свим деловима докторске дисертације, анализом свих елемената и фактора значајних за развој туризма Шајкашке. Анализиране су претходно постављене хипотезе и критички је указано на предности и недостатке Шајкашке као дестинације, те на могуће начине избора оптималних стратегија за управљање и будући развој туризма Шајкашке. Резултати истраживања приказани су прегледно и исцрпно, према претходно дефинисаним циљевима и задацима и пропраћени су адекватним подацима у поглављу **Прилози**.

Поглавље **Литература и извори података** садржи веома обимну, адекватну и савремену литературу о проблематици која је била предмет ове дисертације. Чињеница да је кандидаткиња користила 250 литерарних и 116 електронских извора указује на то да је веома детаљно изучила и упознала истраживану проблематику, што јој је помогло да у свакој ситуацији примени одговарајуће анализе, да изведе исправне и конструктивне закључке, односно да презентује стварно стање туризма и сагледа могућности унапређења и развоја.

Комисија констатује да је кандидаткиња методолошки коректно обрадила назначена поглавља Дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Кандидаткиња има објављен 21 научни рад и један који је у штампи. Од поменутих радова један је категорија М23, један категорије М24, пет радова категорије М51, један категорије М53, осам радова категорије М33, два категорије М34 и четири рада категорије М63. Радови који су објављени или прихваћени за штампу су наведени у тексту који следи:

1. **Ковачевић, Б., Плавша, Ј.,** (2011), *Ставови локалног становништва о креирању спортско-рекреативне туристичке понуде Шајкашке*, Гласник српског географског друштва, Vol. 3. No.3., стр. 91-115. М51
2. **Ковачевић, Б., Гајић, Т., Пенић, М.,** (2012), *Истраживање степена задовољства запослених у туристичким агенцијама у Новом Саду*, Економика Пољопривреде, Vol.2, стр. 217-228. М24

3. **Kovačević, B., Gajić, T.,** (2012), *The research of tourist demand of sports and recreational activities in rural areas of Šajkaška*, International Journal of Business and Management Tomorrow (IJBMT), India, Vol.2, No.2, p.p.1-11. M51
4. **Ковачевић, Б., Страњанчевић А.,** (2009), *Песпективе развоја спорско-рекреативног туризма у Шајкашкој засноване на значају туристичких ресурса антропогеног порекла*, Зборник радова: Међународни научни скуп Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији 2009, Нови Сад, 155-158. M33
5. **Kovačević, B., Stranjančević, A., Gajić, T.,** (2011), *Opportunities for Organization Multiple Sport Activity Holidays in Šajkaška as Part Of Sports-Recreational Tourism Development*, International Conference "Contemporary Trends in Tourism and Hospitality", Novi Sad, 29-30. September 2011., Collection of Papers, p.p. 224-231. M33
6. **Kovačević, B., Stranjančević A.,** (2010), *The role and importance of local community in creating tourist offer in Sajkaska*, 2nd Serbian Geographers' Congress, 10-11. December 2010, Faculty of Science, University of Novi Sad, elektronski zbornik apstrakata, M34
7. **Ковачевић, Б.,** (2011), *Стање и перспективе спортско-рекреативног туризма у руралним подручјима општине Жабаљ*, ЕпЕ11-Седма регионална конференција, Београд, 7-8. јун 2011., Зборник радова, стр.77-82. M63
8. **Ковачевић, Б., Страњанчевић А.,** (2008), *Могућности за развој спортско-рекреативног туризма уз доњи ток Јегричке*, Зборник радова: Међународни научни скуп Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији 2008, Нови Сад, стр. 37-40. M33
9. **Ковачевић, Б., Страњанчевић А.,** (2009), *Оцена могућности развоја еко-туризма и рекреације у парку природе Јегричка*, Зборник радова: Пета регионална конференција „Животна средина ка Европи”, Београд, стр. 124-129. M63
10. **Kovačević, B., Stranjančević A.,** (2009), *Implementation of La Manga Golf Resort model on accommodation and sport-recreational facilities development in Vojvodina*, EIAT09 Conference, 25-27. September 2009, Belgrade, p.p. 42-48. M33
11. **Ковачевић, Б., Страњанчевић А.** (2009), *Стање и перспективе спортско-рекреативног туризма у општини Тител*, Зборник радова: Међународни научни скуп Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији 2009, Нови Сад, 156-159. M33
12. **Stranjančević, A., Kovačević, B.,** (2012), *Human Resources in Sports and Recreational tourism in Montenegro Coast: Situation and Perspectives*, Zbornik radova geografskog instituta Jovan Cvijic, 62(1), p.p.135-156. M51
13. **Tomić., N., Kovačević., B., Berber., N., Milić, N.,** (2014), *Factors Influencing the Motivation of Young People When Choosing a City Destination in Europe – a Case Study From Esbjerg (Denmark)*, European Researcher, 69 (2). M51
14. **Gajić, T., Kovačević, B., Djurica, N.,** (2011), *Analysis of tourism satisfactions with the quality of agricultural food products in the hotels of Novi Sad*, International Journal of Economics and Management Science (IJEMS), USA, Vol.1, No. 5, pp. 29-37. M51

15. **Страњанчевић, А., Ковачевић, Б.,** (2008), *Могућности туристичке валоризације сеоских и спортско-рекреативних потенцијала на полуострву Луштица*, Зборник радова: Међународни научни скуп Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији 2008, Нови Сад, стр. 231-235. М33
16. **Страњанчевић, А., Ковачевић, Б.** (2009), *Објекти за смештај туриста у селима на полуострву Луштица у складу са одрживим развојем туризма*, Зборник радова: Пета регионална конференција „Животна средина ка Европи”, Београд, стр.103-106. М63
17. **Страњанчевић, А., Ковачевић, Б.,** (2009), *Понуда хотела Будванске субрегије у контексту савремених туристичких трендова са нагласком на спортско-рекреативни туризам*, Зборник радова: Међународни научни скуп Савремене тенденције у туризму, хотелијерству и гастрономији 2009, Нови Сад, стр. 130-134. М33
18. **Stranjančević A., Kovačević B.,** (2010), *The role of employees in the development of sport and recreation tourism*, 2nd Serbian Geographers' Congress, 10-11. December 2010, Faculty of Science, University of Novi Sad, elektronski zbornik apstrakata. М34
19. **Stranjančević, A., Kovačević, B., Tripković, A.,** (2011), *Natural Tourist Resources of Budva-Subregion Significant For the Development of Sport-Recreational Tourism*, International Conference “Contemporary Trends in Tourism and Hospitality”, Novi Sad, 29-30. September 2011., Collection of Papers, p.p. 132-137. М33
20. **Ђуричић, Ј., Ковачевић, Б., Батуран, Ј.,** (2011), *Утицај законодавства на развој органске производње и рурални развој у Србији*, Савремени трендови у европској економији: импликације за Србију, електронски тематски зборник, Нови Сад, 27.октобар 2011. М63
21. **Ђуричић, Ј., Ковачевић, Б.,** (2012), *Заштићена природна добра у праву Србије-стављање под заштиту, начин коришћења и могућности за развој одрживог туризма-Право-теорија и пракса*, Vol 7-9, стр. 176-190. М53
22. **Гајић, Т., Ковачевић, В., Ренић, М.,** (2012), *Employee satisfaction in travel agencies - Research conducted in travel agencies of Novi Sad – African Journal of Business Management (AJBM), Africa – у штампи.* М23

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је кроз анализу развоја туризма Шајкашке дошла до следећих закључака:

- 1) Шајкашка располаже одговарајућим просторним, природним и антропогеним вредностима и претпоставкама за развој туризма, а материјални и организациони услови су на незадовољавајућем нивоу;
- 2) Шајкашка није препознатљива дестинација на туристичком тржишту, нема изграђен идентитет нити имиџ;
- 3) туризам Шајкашке има развојне шансе кроз бројне облике, садржаје и разнолике нивое активности;
- 4) анализом природних и друштвених атрактивности, материјалне базе неопходне за развој туризма и садашњег стања развоја селективних облика туризма Шајкашке са сигурношћу се може констатовати да Шајкашка може одмах или релативно брзо оформити конкурентно задовољавајући ниво у вези са следећим туристичким производима: наутички, излетнички, ловни и риболовни туризам, сеоски, салашарски и спортско-рекреативни туризам;

- 5) развој туризма захтева додатно унапређење кадровских и организационих потенцијала, спровођење систематичних програма едукације локалног становништва, улагање у промотивне активности, а ниво и брзина напретка зависиће и од финансијских улагања;
- 6) интересне групе у Шајкашкој нису на адекватан начин повезане у свом пословању. У будућем плану развоја туризма неопходно је синхронизовати активности свих организација које се баве активностима везаним за туризам у Шајкашкој, јер је то предуслов интегралног развоја и конкурентне туристичке понуде. Поред међусобне сарадње, неопходна је и сарадња са Туристичком организацијом Војводине и Туристичком организацијом Србије, као организацијама на вишим инстанцама;
- 7) истраживањем су евидентирани бројни конкретни, примењиви и оствариви предлози, односно идеје, који, уз доминантност утицаја појединих елемената из категорије предности и повољности, односно уз минимизирање утицаја елементата из категорије недостатака и неповољности, треба значајно да допринесу убрзању развоја туризма Шајкашке.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је приказ и тумачење резултата прилагодила појединим целинама у раду. Поред истраживања „за столом“ (*desk research*), за потребе теоријских разматрања и прегледа владајућих ставова и схватања у подручју истраживања, спроведено је и истраживање на терену (*field research*), које је представљало основни извор података за утврђивање тренутног стања туризма Шајкашке. Тиме је установљено постојеће стање развоја туризма и тренутно постојећи туристички производи на тржишту, њихово критичко сагледавање и указивање на потенцијалне нове, интересантне туристичке производе који би се могли пласирати на тржиште у будућности.

Рад на терену, као и анкетно истраживање, посматрање и интервјуи, омогућили су доношење закључака о стању туризма, приоритетним облицима туризма, перспективама и неопходним будућим улагањима. Примењен је научно-логички методолошки поступак анализе и синтезе, апстракције и генерализације у откривању законитости понашања свих сегмената значајних за развој туризма ове туристичке дестинације. Коришћењем статистичких, картографских, графичких метода, те компаративног и дијалектичког метода, извршена је анализа стања туризма Шајкашке, а на основу ње, резултати истраживања су реално и критички сагледани, систематизовани и синтетизовани у виду садржајног закључка.

Предузете истраживачке активности и коришћене статистичке методе, као и приказани резултати, представљају адекватну научну апаратуру, помоћу које је приказано стање туризма у Шајкашкој.

Резултати истраживања одговарају постављеним циљевима и задацима истраживања и приказани су јасно и прегледно помоћу карата, табела и графикона, уз одговарајућа тумачења у тексту. Подаци добијени истраживањем су статистички обрађени помоћу адекватних статистичких анализа. Кандидаткиња је резултате истраживања јасно и прецизно тумачила, а наведена литература је врло обимна, савремена и везана за истраживану проблематику. На основу начина приказивања и тумачења података, може се констатовати да рад садржи оригиналне научне резултате који задовољавају захтеве нивоа докторске дисертације.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
1. <i>Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?</i> Докторска дисертација мр Бојане Ковачевић написана је у складу са образложењем наведеним у пријави теме.
2. <i>Да ли дисертација садржи све битне елементе?</i> Комисија констатује да Дисертација садржи све битне елементе на основу којих је спроведено изучавање туризма Шајкашке.
3. <i>По чему је дисертација оригиналан допринос науци?</i> Резултати докторске дисертације мр Бојане Ковачевић представљају прво детаљно истраживање туризма Шајкашке. У раду су на методолошки коректан начин свеобухватно анализирани основне претпоставке за развој туризма Шајкашке, идентификовани су, евидентирани и дефинисани кључни туристички производи и приоритетни облици туризма, указано је на перспективе и планове развоја, као и на могућности стратешког управљања Шајкашком као туристичком дестинацијом. Истраживање овако дефинисаног научног предмета и проблема до сада није спроведено. На основу наведеног, може се констатовати да докторска дисертација мр Бојане Ковачевић представља оригинални научни рад и пружа конкретан допринос науци.
4. <i>Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања?</i> У докторској дисертацији нема недостатака који би утицали на резултат истраживања.
X ПРЕДЛОГ:
<i>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</i> На основу укупног сагледавања оцене докторске тезе мр Бојане Ковачевић под насловом "Туризам Шајкашке" Комисија позитивно оцењује дисертацију и предлаже Наставно-научном већу Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду да прихвати позитивну оцену и одобри кандидаткињи да докторску дисертацију под овим насловом јавно брани.

У Новом Саду, 12. 05. 2014.

Чланови комисије:

1. Др Ристо Прентовић, ванред. проф. ПМФ-а
у Новом Саду – председник

2. Др Јован Плавша, ред. проф. ПМФ-а
у Новом Саду – члан – ментор

3. Др Анђелија Ивков Џигурски, ванр. проф.
ПМФ-а у Новом Саду - члан

4. Др Добрица Јовичић, ред. проф.
Географског факултета у Београду - члан